

MULTIMEDIÁLNÍ A HYPERMEDIÁLNÍ SYSTEMY

14)

Authoring & autorský zákon

Petr Lobaz, 18.5.2005

AUTORSKÝ ZÁKON

Zákon č. 121/2000 o právu autorském,
o právech souvisejících s právem autorským
a o změně některých zákonů

PŘEDMĚT ÚPRAVY

- práva autora k jeho dílu
- související práva:
  - výkonného umělce
  - výrobce záznamu
  - právo vysílatele
  - právo zveřejnitelce
  - právo nakladatele
  - právo pořizovatele k databázi
- ochrana práv podle tohoto zákona
- kolektivní správa práv

- vztahuje se na autory / umělce, kteří jsou občany ČR

PŘEDMĚT AUTORSKÉHO PRÁVA

DÍLO

- je výsledkem tvůrčí činnosti autora, bez ohledu na vyjádření díla – umělecká díla, počítačový program, databáze
- dílem není námět, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, teorie, vzorec, graf, ...

VÝJIMKY

- úřední dokumenty apod. – je-li veřejný zájem na vyloučení z ochrany
- lidové výtvary – užití díla ale nesmí snižovat jeho hodnotu

---

AUTOR

- fyzická osoba, která dílo vytvořila
- problematika spoluautorství
  - spoluautorem není ten, kdo přispěl pouze pomocí, radou, ...
  - o díle rozhodují všichni spoluautoři
- práva osobnostní a majetková
- autorské právo vzniká okamžikem vzniku díla ve vnímatelné podobě

OSOBNOSTNÍ PRÁVA

- jsou nepřevoditelná, zanikají smrtí autora
- právo rozhodnout o zveřejnění díla
- právo osobovat si autorství a rozhodnutí o zveřejnění jména autora
- právo na nedotknutelnost díla

MAJETKOVÁ PRÁVA

- jsou nepřevoditelná, podléhají dědictví
- trvají po dobu života autora a po dobu 70 let po jeho smrti
  - po uplynutí majetkových práv je dílo tzv. volné
- právo dílo užít a udělit k tomu licenci
  - právo na rozmnožení díla
  - právo na půjčování, pronájem, rozšiřování a vystavování originálu nebo rozmnoženiny
  - právo na sdělování díla veřejnosti
  - právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu

---

OMEZENÍ AUTORSKÉHO PRÁVA

- nesmí být vykládána tak, aby autora poškozovala
- volné užití – jakékoliv užití pro osobní potřebu
  - neplatí pro počítačové programy a databáze
  - rozmnoženina nesmí být použita k jinému účelu
- bezúplatné licence
  - citace
  - katalogy výstav, veletrhů, ...
  - vyobrazení díla na umístěného na veřejném prostranství
  - úřední a zpravodajská licence

OMEZENÍ AUTORSKÉHO PRÁVA

- do autorského práva nezasahuje
  - škola, využije-li ke své vnitřní potřebě (nevýdělečně) školní dílo
  - ten, kdo vytvoří rozmnoženinu díla, která umožňuje jeho využití

ZÁSAH DO AUTORSKÝCH PRÁV

- osobnostních
- majetkových
- zasahuje též ten, kdo:
  - vyvíjí, vyrábí, nabízí, rozšiřuje a užívá pomůcky k odstranění či omezení prostředků k ochraně autorských práv
  - kdo pozměňuje informace o identifikaci práv k dílu
  - kdo používá názvu či úpravy z jiného díla téhož druhu, hrozí-li nebezpečí záměny

---

LICENČNÍ SMLOUVA

- oprávnění k výkonu užití díla
- několik nebo všechny způsoby užití
- v omezeném či neomezeném rozsahu
- výhradní či nevýhradní
- autor nemůže poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užit způsobem, který není v době uzavření smlouvy znám
- obsahuje výši odměny
  - není-li stanovena v závislosti na výnosech a je-li ve značném nepoměru, má autor právo na dodatečnou odměnu (není-li sjednáno jinak)

LICENČNÍ SMLOUVA

- od smlouvy může autor odstoupit
  - pro nečinnost nabyvatele
  - pro změnu přesvědčení (nevztahuje se na počítačové programy)

ZAMĚSTNANECKÉ DÍLO

- zaměstnavatel vykonává autorova majetková práva
- zánikem zaměstnavatele přechází majetková práva na autora
- má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování, dokončení
- autor má právo na dodatečnou odměnu, je-li původní odměna v nepoměru k zisku z díla
  - neplatí pro počítačové programy, databáze, kartografická díla
- počítačové programy, databáze a kartografická díla, nejsou-li kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla

---

KOLEKTIVNÍ DÍLO

- dílo více autorů pod vedením jedné fyzické nebo právnické osoby
- vzniklo-li na objednávku, je to dílo zaměstnanecké

OBJEDNANÉ DÍLO

- objednatel ho může využít jen k účelu vyplývajícím ze smlouvy
- autor může (není-li sjednáno jinak) dílo užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu se zájmy objednatele

---

POČÍTAČOVÉ PROGRAMY

- jsou chápány jako dílo literární
- myšlenky a principy nejsou předmětem ochrany autorským zákonem
- do a. práva nezasahuje oprávněný uživatel, jestliže
  - rozmnožuje, překládá, upravuje apod. program, je-li to potřebné k jeho užití v souladu s jeho určením
  - zhotoví záložní kopii
  - zkoumá činnost programu za účelem zjištění myšlenek a principů
  - rozmnožuje kód, je-li to nezbytné k dosažení propojení s jinými programy (takto získané informace se smějí použít pouze k propojení s jinými programy)

VÝKONNÝ UMĚLEC

- fyzická osoba, má práva osobnostní i majetková
  - trvají 50 let od vytvoření výkonu
- pro televizní a rozhlasové vysílání ho zastupuje kolektivní správce, v ČR:
  - OSA (Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním),
  - Intergram (Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů),
  - OOA-S (Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl),
  - Dilia (Divadelní a literární agentura)

PRÁVO VÝROBCE ZÁZNAMU

- zvukový, zvukově obrazový záznam
- trvá 50 let od pořízení záznamu

DATABÁZE

- soubor děl, prvků apod. metodicky uspořádaných a individuálně přístupných
- právo pořizovatele databáze (fyzická nebo právnická osoba), je převoditelné
  - na vytěžování (přepis obsahu) či zužitkování (zpřístupnění) celého obsahu databáze
- opakované systematické vytěžování či zužitkování nepodstatných částí databáze není povoleno
- oprávněný uživatel smí vytěžovat/zužítkovat části databáze přiměřeným způsobem
- právo pořizovatele trvá 15 let od pořízení databáze

AUTHORING

- proces návrhu a implementace mm aplikace
  - tvorba konceptu
  - návrh aplikace
  - sběr a produkce podkladů a jejich digitalizace
  - sestavení sekvencí/ vzhledu
  - implementace interaktivity a vnitřní struktury
  - testování

AUTHORING

KONCEPT

- definice požadavků na aplikaci
  - zákazníka
  - interních

NÁVRH

- detailní popis architektury a vzhledu

AUTHORING

SBĚR A PRODUKCE PODKLADŮ

- texty autorské
  - autor, redaktor, korektor
  - korektury
  - definice vstupního formátu
- texty převzaté
  - licenční smlouvy
  - převod do vstupního formátu, OCR
- fonty
  - volné, licencované
  - omezení použití
  - technická omezení fontu

AUTHORING

- obrázky
  - ilustrace, fotografie, doplňková grafika
  - originál / diapozitiv / scan
  - vytvořené na objednávku
    - licence
    - schopnost autora spolupracovat
  - převzaté
    - licence – na jedno/více použití, náklad, velikost, ...
  - volné – většinou jen hrubá data

AUTHORING

- hudba
  - na objednávku/archivní
  - smlouva s kolektivním správcem
- ruchy
  - na objednávku/licence
- mluvené slovo

- video
  - na objednávku/licence
  - celá videa/efekty s alfa kanálem

AUTHORING

SPOJOVÁNÍ KOMPONENT

- programátorský přístup
  - nejflexibilnější, desítky příkazů
- obrazovkový přístup
  - pro víceméně statické prezentace
  - web authoring, HyperCard
- tvorba scénáře
  - časová osa, pro malé projekty
  - Macromedia Director, Macromedia Flash
- ikonový přístup
  - propojení komponent, komplikované struktury
  - AuthorWare, IconAuthor, DVD Producer

AUTHORING

TESTOVÁNÍ

- funkcionalita
- rychlost
- kompatibilita
- použitelnost